

Jeroni Sòria: Dietari (1503-1559)

Vicent Josep Escartí Soriano, Emilio Callado Estela, eds.

Col. FONTS HISTÒRIQUES VALENCIANES

2024 - 246 pp. - ISBN: 978-84-1118-280-5 - 22 €

THEMA: NH;3MD;2ADC;1DSE-ES-TC;DNC;DND

Jeroni Sòria i Langlés era fill del genovés Simó de Sori i de la seua esposa Margarida. El cognom Sori, segons explica el mateix autor, es convertí en Sòria a València. Fill de mercader i enriquit pels seus negocis, arribà a emparentar amb la noblesa local, ja que, després de morir la primera esposa, Isabel Goçalvo, es casà amb Isabel Çaburgada, filla del cavaller Joan Çaburgada, qui havia estat jurat en cap de la ciutat. La seua posició social el portà a relacionar-se amb algun membre de la família Borja i també amb els Centelles. El seu dietari recull notícies de caràcter públic i privat entre 1503 i juny del 1559. A través d'aquelles pàgines podem descobrir part de la seua vida privada, però, sobretot, les seues activitats econòmiques, amb notícies sobre censals, violaris, àpoques, lloguers, donacions, compres, etc., al costat de detalls de tipus domèstic, com els contractes de servents i altres documents notariais que l'autor detalla amb interès. Fins i tot hi apareixen dues cartes de desafiament intercanviades amb el notari i poeta Andreu Martí Pineda, amb qui sembla que va mantenir algun enfrontament, imitant els costums nobiliaris del moment. Però és molt més rica la part que s'ocupa dels esdeveniments públics dels quals Sòria va ser testimoni directe, com ara les Germanies (1519-23) i algunes actuacions repressives contra els agermanats executades pel poder virregnal. També hi ha dades sobre la violència social del moment i d'un altre enfrontament armat que va poder conèixer de prop: la revolta dels moriscos de Benaguasil i de la serra d'Espadà, del 1526. Fins i tot dona dades sobre atacs de pirates a les costes valencianes i de la repressió inquisitorial contra conversos i sodomites, manifestada en actes de fe als quals segurament va assistir. Els seus interessos també transcendien les fronteres de l'antic regne de València i refereix dades sobre empreses bèl·liques de Carles V, com ara alguns episodis del nord d'Àfrica i d'Itàlia. Per una altra banda, també conta les entrades de l'emperador a València, o l'arribada dels virreis, el duc de Calàbria i Germana de Foix –amb detalls molt acurats sobre les robes que portaven. Així mateix, descriu altres esdeveniments, com processons o celebracions luctuoses i altres successos com epidèmies, plagues i incendis locals, riuades, una nevada, un eclipsi de sol... fets que, durant un moment, ocuparen la ment de Sòria i passaren al seu 'Dietari'.

La informació que conté és ben diversa i de vegades impagable per al lector actual, que pot conèixer de primera mà com era aquella València del XVI, mentre els seus virreis gaudien a la cort del Real i el record de la Germania encara planava pertot. Acostar-se a la lectura de l'obra de Sòria no és només un acte d'erudició –la seua llengua és fàcilment comprensible per als lectors no especialitzats–, sinó que, a més, ens permet veure el món del renaixement valencià a través d'un home d'aquell temps.